

Oslo den 3. februar 1942.

På grunn av de "store statshandlinger" som har vært holdt i Oslo i helgen har utgivelsen denne gangen blitt utsatt i noen dager.

Den norske regjering sendte ut en redegjørelse angående utnevnelsen av Quisling som statsminister og i denne redegjørelse heter det:

"Siden den 9. april 1940 har det vært krig mellom Norge og Tyskland og Norges konge og regjering har gang på gang erklært at det ikke kan være tale om å slutte fred før fedrelandet er befriet. Regjeringen har ført denne kamp med de midler den har rådet over og vet at det norske folk er enig i den linje den har valgt. Det har vi i den lange og tunge tid som er gått siden vi forlot landet, så å si hver dag fått beviser på. Fengslene fylles med gode nordmenn, som må lide for sine troskar mot sitt fedreland og henrettelsenes tall er stadig steget. I denne kamp har fra første stund den mann, som tyskerne nå har utsatt til å være statsminister i Norge deltatt aktivt på fiendens side, og hans forræderkikk har systematisk oprått seg angivere overfor norske patrioter. Vidkun Quisling har aldri hatt noen tilslutning i det norske folk. Og han har i sin virksomhet bare vært et reskapskaps for okkupasjonsmakten. Når derfor tyskerne nå gir ham titlen som statsminister, og når det opplyses at han på Norges vegne skal slutte fred med Tyskland, er det intet annet enn et forsøk på bedrag som hele det norske folk vil gjennemskue. De som utøver Norges suverenitet i denne krig er Norges konge og hans regjering, og ingen andre er berettiget til å slutte fred på Norges vegne. Det er ganske klart at en såkalt fredsoverenskomst med Vidkun Quislings underskrift vil være uten enhver statsrettslig eller folkerettslig betydning. Vidkun Quisling har ingen annen stilling og myndighet enn den okkupasjonsmakten gir ham og en overenskomst med han er en overenskomst med tyskernes egen fullmekting. Det som er skjedd i Oslo idag vil ikke bety noen lettelse i det norske folks tungo kår. Under de nye prøvelser som forestår vil det norske folk ikke la seg provosere til uoverlagte handlinger men det vil med fasthet, ro og sindighet stå samlet i kampen for vår frihet og selvstendighet."

Krigen har utviklet seg til verde krig. Om kort tid vil det ikke finnes nøytrale stater, alle blir nødt til å velge for eller mot.

Som med statene, så med den enkelte. Ægså her i Norge, ja ikke minst her.

Norge er i krig med Tyskland. Dette altoverskyggende faktum kan ha trådt litt i bakgrunnen hos den enkelte, som i det daglige sliter med trivielle problemer - mat, lys, ved, tobakk Disse glemsomme vil snart komme til å våkne opp, og nokså ublidt. Det er ikke plass for nøytrale i Norge. De som mener seg å være det, de arbeider med eller mot sin vilje på fiendens side.

N.S. har hittil forsøkt å hverve medlemmer mer eller mindre frivillig. Det er blitt en fiasko. Om ikke lenge vil vi se dem begynne med tvang i stor målestokk. De er allerede begynt med sin nye taltikk. De nekter å godta lærers utmelding av den nazifiserte lægeforening. De nekter å godta læreres utmelding av tilsvarende foreninger. Lærerne skal stilles stolen for døren; de skal få valget mellom å gå inn i partiet (muligens avgå en hundsk loyalitetserklæring) eller få avskjed. Studentene skal søkes tvunget inn i nazistiske organisasjoner, og skal derved mot sin vilje, innrulleres i nyordningen, o.s.v.

Der finnes noen som ikke ønsker å se disse fakta i øynene, folk som har mistet overblikket i dagens små bekymringer eller folk som i all stillhet ikke ønsker å ta den risiko som nu engang følger med dette å være i krig. Disse folkene sier: La oss fremfor alt ikke utfodre: Vi er et okkupert land, og vi må finne oss i litt av hvert. Man kan da ikke forlange av oss at vi skal risikere stillingen? Mot organisert tvang nytter det ikke å protestere. Hva gjør det igrunnen om man melder oss inn i N.S.? Det slår mot vår vilje, og i vårt hjerte er vi like gode nordmenn. Det kan nu engang ikke nytte å kjempe våbenløse mot vebnede styrker o.s.v.

Hertil er det å si: All motstand kostar. Men den nyttar også. Vi er ikke våbenløse. Samler vi oss og står vi fast så er vi 99% av det norske folk. Vi kan med henrykkelse undvære N.S. men N.S. (og tyskerne) kan ikke undvære oss, hvis de skal holdenlivet i Norge gående.

N.S. må i ren solvoppoldelsesdrift, med hvilke som helst midler, skaffe flere navn i sine medlemsprotokoller. For det første av hensyn til sine tyske herrer, for å vise at de er virksomme tjener. Men for det annet (og det begynner i bli viktig for dem) må de skaffe så mange navn der at vannet blir grunset, linjene utrisket, for at det kan bli vanskeligst mulig å finne de egentlige medlemmer, de virkelige skyldige, på oppgjørets dag.

At den dag kommer, begynner flere og flere av N.S. å ane.

Den plan må vi krysse med alle de midler som står til vår rådighet. Vårt løsen er samhold og motstand. Jo mere samhold jo bedre motstand - og jo mindre risiko for den enkelte også.

Men en viss risiko må, bør og skal vi løpe. Er vi ikke villige til det så har vi tapt på forhind. For glem ikke det - våre motstandere de løper risiko. De tyske soldater våger sitt liv, med eller mot sin vilje? men de våger det. Gestapo har sitt liv eller fremtid brukt hvis de taper. Og våre hjemlige N.S. er som rotten i et hjørne. De følte seg som hevnerens herre og triumfatorer (samtidig som de nød å være slaver for sine fine herrer.) Nu er de angstbitere. Ansikt til ansikt med disse motstandere er vi dømt til i tape, og tape yngelig, hvis vi ikke selv vil ta noen risiko.

Noen av oss risikerer å tape stillingen en stund, andre kan komme til å sitte inne noen uker eller måneder. Men rundt om i verden våger millioner av mennesker livet for vår felles sak. Så noe dirligere er ikke vi enn dem, og vi oppgir ikke kampen fordi om vi trues med fengsling eller tap av erhverv.

Vi vet at vår sak vil seire. Og for det endelige resultat spiller det kanskje ikke noen avgjørende rolle hvordan vi her hjemme oppfører oss. Men det spiller en avgjørende rolle for oss selv. En ting er å få igjen friheten som en gave fra oven. Nøe helt annet er det å kjempe for den og få den igjen som resultatet av en felles kamp. Et folks fremtid er folkets eget vært. Det gjelder alltid men mest i folkets skjebnetime. Og nu har vi vår skjebnetime. Hold sammen! Gjør motstand!

Fra Kirkenes meldes at byen den 24 januar ble angrepet av fly i 6 bølger fra kl. 22.12 til kl. 1.45. Målene var dampcentralen som leverer elektrisk strøm, bensinforråd kaier og båter på havnen. En av tyskernes garasjer med 6 lastebiler og 1 passasjerbil samt verkstedbygningen ble helt ødelagt. Ingen sivile ble drept eller såret. Dagen før begynte evakueringen av gjenværende barn og kvinner. -

I forrige uke ga tyskerne ordre om at det store sinnsykeasyl ved Bodø skulde rømmes. Asylet har ca. 500 patienter. Endel er allerede flyttet tiltross for legenes protest. Nu er imidlertid evakueringen stoppet. -

Kulturdepartementet hadde gitt ordre til landets bokhandlere om at de mandag den 2. februar skulle ha Quislings billede utstilt i et av sine vinduer omkranset av det norske flagg. Hans bøker skulle plasseres rundt. Arrangementet måtte være smakfuldt.

Biskop Wurm av Würtemberg har holdt en tale ved et kirkemøte hvor han sier klart fra om nazistenes antikirkelige politikk. De har avskaffet religiøsundervisningen. De har utkalt 60% av prestene til militærtjeneste. De har beslaglagt kirkelige eiendommer. De legger på alle måter hindringer i veien for kirkens arbeide, og har blandt annet nektet alle andakter, ja endog koralmusikk på offentlige sykehus. "Jeg vilde ønske" sier biskopen mot slutten av sin preken, "at jeg i den vanskelige stilling som vårt land er i idag, kunde be dere ha tillit til ledelse. Men jeg kan ikke".

Da "Håkon 7" gikk av stabelen ved et skotsk skipsverft like før jul ga statsråd Sunde en meget interessant oversikt over hva den norske flåten har ydet og yder. Han uttalte bl.a.:

"I de 20 første måneder Norge har vært i krig, har vi mistet 173 gode skip på nesten tre kvart million tonn og 989 sjømenn er blitt drept eller savnes. Ni er det første skritt tatt til i gjenopprette tapet av skipene. Sjøsettingen skjer etter en overenskomst mellom de to regjeringer hvorved Norge får en rimelig andel i det britiske gjenoppbyggingsprogram på grunnlag av handelsflåtens størrelse og de tap som er lidt.

- Da jeg idag, sa statsråden, si det stolte norske skip gli ut på vaernet, med de norske fager, og med vår konges navn på bauen, hadde det også en symbolisk betydning for meg. Det betyddet vendepunktet. Jeg følte at fra å være på defensiven har vi nå tatt offensiven - den offensiven som vi alle vet vil slutte med endelig seier.

Statsråden nevnte at selv om de samlede skipstap hadde vært alvorlige, hadde de i de siste måneder vist en avgjort nedgang. I de første 5 måneder var tapene gjennomsnittlig 49.000 tonn per måned. Nå i de siste 6 måneder er de gått ned til gjennomsnittlig 17.000 tonn per måned - eller snørtrent det samme som den norske handelsflåtes tap i de sju månedene før invasjonen i Norge. I en kringkastningstale i august hadde statsråden talt om en "foreløpig seier" i slaget om Atlanterhavet. Utviklingen av dette viktige slag siden den gang viser at denne uttalelse fremdeles er riktig. Våre tap i november i år var de minste vi har hatt siden september 1939 - den første krigsmåned - og bare litt over halv-

Vi må være forberedt på tilbakeslag, men i mellomtiden har vi tatt offensiven, også på shipping-fronten, og snart - når produksjonen ved de britiske og amerikanske skipsverftene er i full sving - skal vi være i stand til å møte hvilket som helst nytt tysk angrep med full tillit. Behovet for transport av forsyninger til Russland og det nye behovet som er skapt ved utvidelsen av krigen til Stillehavet, har økt behovet for tonnasje i meget stor grad. Men også det skal tilfredsstilles, og for Norges vedkommende er vi beredt til å ta vår andel.

Fra Gryllefjord, det største fiskeværet i Senja, meldes: Etter forlangende fra tysk hold skulle all den fisk som ble bragt inn med de båter som fikk olje, leveres til Fischverkauf Norwegen. Dette protesterte de norske mot og spørsmilet ble forelagt myndighetene i Oslo. Omsider oppnådde en at 45% av fangsten skulle komme den norske befolkning tilgode mens tyskerne tok 55%.

Et par dager etter den nye forordning om J i legimitasjonsbeviset for jøder var offentliggjort, fikk en god norsk borger og patriot som etter forordningens bestemelse skal karakteriseres som jøde, noen "ariske" venner på besøk. "Nu må dere gratulere oss" sa jøden. "Vi har fått beskjed om at vi nu skal ha Jøssing) i legimitasjonsbeviset.

Det er sendt ut en konfidentiell meddelelse til landets postmestre om at en fra 9/2-42 ikke kan påregne post sendt som ilgod og heller ikke kan regne med større poststrom i vanlige tog.

På grunn av isvanskeltigheter er carbidleveransen fra Odda til die Wehrmacht stoppet.-

Det gir hvert eneste døgn dusinvis av jernbanevogner med sild til tyskerne i og utenfor landet.-

N.S. myndighetene har foreslatt at det blir gitt en forordning om forandring i skoleloven, så denne kan stå i bedre samsvar med den nye tid. Ifølge forslaget skal bl.a. prylestraffen innføres igjen i folkeskolen. Man går ut fra at forslaget vil bli godt kjent av de tyske myndighetene og at forordningen dermed blir satt ut i livet.-

Reichssportführer Reichborn-Kjennerud har mittet utnevne nye idrettsledere. Det er nok ikke så liketil. Kvaliteten blandt forræderne innen idretten er nemlig særdeles dårlig. Og det vil ikke si så lite. Som ny leder for fotball etter den mange ganger straffede Resberg har han utnevnt "nariifassen" ingeniørkaptein Egil Hoel. Han er godt kjent i idretts- og sangerkretser (han var tidligere formann i Studenternes sangforening) som en komplett udelighet. Noe som imidlertid gjør at man føler mere forakt for ham enn for de fleste andre av forræderne er at han går inn for nazismen tiltross for at hans hustru er løpende jødinne og født Nathan. Mens altså hun gir for å få sitt legimitasjonskort stemplet med J arbeider han for nazismens seier og dermed for jødernes utryddelse.

Den nye skipsfartsavtalen.

Den skipsfartsavtale som ble inngitt mellom Norges Rederforbund og de britiske autoriteter i november 1939, er nå blitt fulgt av en ny avtale som innebefatter at den norske handelsflåte, under den norske regjerings ledelse, vil gi absolutt prioritett for transport av krigsviktige forsyninger. Det er opprettet en engelsk-norsk skipsfartskomite som skal påse at vår flåte tar en rimelig andel av pliktene og risikoene.
Den norske maskinist-skolen i London.

Eksamensresultatene for det siste kull som ble uteksaminert ved Den norske maskinistskolen i London, har vært beundring blandt alle fagfolk. En av Nortraships ledende menn uttaler således om dette kullet:

"Jeg har sjeldent - om noensinne - sett stautere karer. Det er nesten utrolig at de har klart sine flotte eksamener på noen få måneder"

Måløy - raiden.

En av de norske deltagere i kampene på Måløy forteller:

Jeg husker jeg stod på dekket i dagbrekningen og så fjellene reise seg mot meg. Det var noen måneder siden jeg så dem sist, da jeg dro som fredløs fra mitt eget land. Jeg gledet meg til å få være med å gi tyrannene og forræderne en lærepeng. Jeg gledet meg over at jeg hadde fått våpen. Men hva ville måtte oss bak skjærene. Hva slags djevelskap skjulte det seg bak bergoddene som vi allerede ante konturene av. Vi visste vi kom uventet for

-4-

lyktene brente og viste oss vei. Vi var like utenfor fjordgapet da vi skjønte at vi var oppdaget. Lange rader av hvite lys ble skutt opp mot himlen fra skjulte valtposter, skremte oss ikke. Skipene seilte videre innover, mens fienden fortsatte med signaliseringen.

Så kom øyeblikket da vi ble beordret til båtene. Landstigningsbåtene var allerede firt ned til dekkshøyde. Stille uten et ord gikk hver mann til sin plass. Engelske og norske gutter, vel vepnet og trenet til høy grad av våpenferdighet og fysisk utholdenhets. Det var fullt dagslys, da båtene ble låret. De nidda vannflaten med et nesten uhørlig plask. Krokkene ble huket av og nå bar det mot land. Voldsom motordur drønnet over oss. Den skrev seg fra det britiske flyet som la røkstøpet mellom oss og fienden. I neste øyeblick skuret biter i fjæren. Vi var midt i røken. Vi styrtet på land og opplevet kampens første spennende minutt: stormløpet gjennom røkskjermen uvitende om hva vi skulle møte på den andre siden. Vi møtte dem. Noen få salver, og de første av fiendens soldater var falt på norsk jord under denne raiden. Den første delen av veien til Måløy lå åpen.

Mens dette hadde pågått hadde luften omkring oss stått i et eneste tordnende drønn fra bombardementet som en engelsk krysser hadde foranstaltet mot fiendens batterier. Først og fremst hadde den ofret seg for batteriet på den lille Måløy som ble holdt i sjakk allerede fra første salve. Vi hadde inntrykk av at øya ble feiet ren. Britiske bombefly som hadde kretset over byen, før vi landet, hadde også gjort sin gjerning, og i det øyeblikk britiske og norske tropper gjorde landgang på øya satt de tyske soldatene i sine bombe skjul. En norsk fenrik som var med på å ta øya, fortalte meg etterpå at det overholdt ikke hadde vært noen kamp derute. I samme øyeblikk som bombardementet var stoppet, stormet landgangstroppene opp mot batteriet. Tyske artillerister var også på vei oppover fra andre siden men våre gutter var først i kanonstillingene. Tyskerne innså det unyttige i å gjøre motstand, og de som ikke allerede var drept under bombardementet, overga seg villig. Det britiske marineartilleriets skyting hadde vært nesten utrolig treffsikkert. Fra første salve var den vesle holmen et eneste fresende inferno. Et stort sjøhus ved stranden stod i lys lue. Det var et av tyskernes fornemste ammunisjonsdepoter på stedet. Det underholdt oss under hele kampen med tordnende eksplosjoner. Det som ikke brente derute, ble sprengt i luften. Det gjaldt bl.a. ammunisjonsdepotet som rystet hele Måløy og sendte en svart røksgøyle himmelhøyt tilværs. Fra vår landing syd for selve Måløy fulgte ustanselig kamp. Til å begynne med gikk det hardest til i bakken ovenfor kirken, hvor tyskerne satte seg hårdnakket til motverge. Det tok ikke lang tid før de var kjempet ned. De norske skarpskytterne som fra jakten hjemme var vant til små vænkelige mål, gjorde seg utmerket gjeldende her. Imens hadde norske og engelske gutter kjempet seg frem gjennom hovedgaten. De kjempet fra hus til hus. Tyskerne betjente seg av kampmetoder som bare kan karakteriseres som bestialske. Hvis lojale nordmenns eiendom har lidd skade i Måløy så skyldes sandelig ikke dette de allierte stridskreftene som gjorde alt hva de kunde for å skåne norsk eiendom. Tyskerne utnyttet imidlertid skinselsløst fordelen av å kunne skyte fra privathus. De styrket inn i husene og stilte seg bak gardinene og brente løs på alt de så. Vi var kommet for i gi lojale nordmenn anledning til å flykte fra slaveriet. Vi var kommet for å befri dem som skulle være igjen for noen av de tyske plager under eller quislinger. Hva skulle vi gjøre annet enn å bekjempe dem så godt vi kunne. Ingen som overvar denne kampen vil kunne beskydde norske og engelske soldater for hensynsløshet. De gjorde hva de kunne for å redde privateiendom, men gjorde sandelig også hva de kunne for å få has på flest mulig av tyskerne. Det skyldes de alliertetroppenes strikende kampmoral at vi kunne reise hjem igjen med tap som ikke engang utgjorde femteparten av fiendens.

De norske guttene var fordelt i mindre partier på alle britiske avdelinger, og derfor var det nordmenn til stede over alt hvor det ble kjempet. Samarbeidet mellom de to nasjonene var glimrende, og helt i pakt med den gode kameratskapsind som hadde utviklet seg under samværet forut for angrepet. Jeg husker en ung fenrik. Han kom trekkende med en skrivemaskin som han hadde beslaglagt hos det tyske artskommandantur. Han hadde gitt seg god tid på kontoret, og bl.a. konstateret at skrivemaskinen var forsynt med norsk alfabet. Den mitte det være bruk for mente han. I gangen utenfor fant han en tysk militær sykkel. Han lastet skrivemaskinen på sykkelen og satte seg opp for å kjøre. - Jeg syntes det kunne være morsomt å sykle litt i Måløy, sa han. De begynte imidlertid å skyte etter emg, og så la jeg fra meg sykkelen. Men maskinen har jeg berget. Jeg oppdaget at uniformen hans hadde fått store flærrer oppå høyre skulder. Da jeg så nærmere oppdaget jeg at det sivet blod gjennom hulltet. - Ja, jeg tror de har truffet meg, sa han. Det var akkurat som om noen klappet meg på skulderen mens jeg lå opp i bakken der.

En annen fenrik hinket litt da han kom tilbake til hovedkvarteret. Han gjorde sin jobb, og sa ikke et ord før langt ut på natten, da vi var midt i Nordsjøen. Han hadde fått en kule tvers gjennom foten. Den hadde laget et pent hull like foran helen.

Når historien om Måløy-raiden engang skal utformes i detaljer, er det en ting som kommer til i framtre som særmerke for denne operasjonen. Nemlig den utrolige koldblo-

dige nøyaktighet hvormed planene ble fulgt. Det ble gitt fram etter planene så i si fra minutt til minutt. Artilleriet skjøt når det skulle skyte, stoppet akkurat når det skulle stoppe. Rapporter kom, ordre gitt ut som kjepper i hjul. Mitté en mann gå ut av kampen gikk en annen inn, og det hele fortsatte uten forstyrrelser. Sanitetens arbeidet med en koldblo-dighet og dødsforakt som man skal lete etter maker til. En ung skipslege som var sjef for denne avdeling fikk også sin spesielle ros i kommandosjefens rapport. I parentes skal det bemerkes at den roligste og kaldeste av alle var kommandosjefen selv.

Allerede under kampens første fase tok vi til fange selve quislingen på Måløy, stedets ordfører og fører for Sørvågsøy N.S.-lag. En sjelvende liten pjatt var han. Jeg førte ham inn i nærmeste kjeller og satte valt over ham. Vakten var en ung gutt fra kysten i norsk marineuniform. Han var med som kjent mann, men da han ikke hadde noen militærtrening, fikk han til sin store sorg ikke slippe til i kampen inne i byen. Nå hadde jeg jobb for ham. Jeg ga ham den største revolver jeg kunne finne og ba ham passe quislingen. Han satte seg på en stol og holdt revolversikret nokså nøyaktig mot quislingens skjelvende bryst. Jeg kunne trygt gi til en annen jobb så lenge jeg visste at denne quislingen var min mann. Nå sitter han i fengsel i England sammen med sin kollega, føreren for Nordvågsøy som også ble tatt med. Han ble hentet av en enslig norsk soldat som ble sendt i land etter ham fra en britisk destroyer.

Enslige skudd lød ennå i det fjerra da reembarkeringen begynte. Turen tilbake til skipene foregikk under full salutt med skjøpø skudd. En britisk krysser foranstaltet et intenst bombardement mot en meget sterkt tysk batteristilling som var anlagt på en tange like under det berømte fjellet Hornelen. Vi hadde konstatert at batteriets kanoner ikke rakk fram til skipene, og vi hadde kunnet arbeide i fred for det. Nå gjaldt det å få det ødelagt totalt. Røkdottene inne på tangen fortalte oss at det britiske marineartilleriets skyting fremdeles var prikkstøtt, og det ble sikkert ikke sten tilbae på sten av det tyske millionanlegget derinne. Reembarkeringen foregikk rolig og i mørnstergyldig orden. Ingen forhastelse. Vi seg langsomt ut og passerte like utenfor kysten to brennende tyske lastebiter som britiske fartøyer hadde beskutt. Tyskernes tap av biter var i det hele tatt enormt under denne raid. Inne i sundet lå fire dampbiter skutt istykker, rent på grunn i brennendo tilstand eller senket. To vepnede vaktbiter lå på havets bunn utenfor skjærene. De hadde tatt igjen meningløst mot britiske marinestyrker og var blitt senket øyeblikkelig. Nå inntrykkene engang skal avklares etter fire timers ustanselig kamp i Måløy, vil noen enkelte opplevelser tre skjærer frem enn de gjør idag. Noe som gjorde dypt inntrykk på meg var den norske sivilbefolkingens holdning. Vi ba folkene holde seg i dekkning så lenge kampene varte. De gjorde det. Vi ba dem under ingen omstendighet yde oss hjelp så sant de ikke kunne seise med oss til England. De lystrer vår ordre, skjønt vi kunne forstå at det holdt hardt. Jeg husker strømmen av flyktninger, hvor glad hver eneste sjel var. De skulle til et sted hvor man kunne puste fritt og hvor man kunne få ta opp kampen for Norges befrielse. Jeg husker en los som jeg møtte på gaten. Jeg kjente ham fra før. - Nei, er dat deg, sa han. Skulle du ha sett maken, og med stålhjelm gutt! Nå blir jeg med deg, jamen gjør jeg det. - Jeg husker en eldgammel kone. Hun var så gammel og trett at hun ikke engang kunne gå til vinduet for å se ut. Jeg snakket til henne og hun smilte et lykkelig ungpike-smil da hun hørte at jeg var norsk. Hun glomte kanondundiet og mitraljøselevenet ute. Hun var bare lykkelig. - Kommer dere nå, sa hun. - Ja, men bare på besøk denne gang, sa jeg. Men vi skal komme igjen. - Ja, kom igjen, kom snart, sa hun.